

Kladivo na freeridery

Viditelný recyklační příspěvek odhalí firmy, které nerecyklují

Od 1. ledna letošního roku začal platit nový zákon o výrobcích s ukončenou životností (VUŽ), který ukládá firmám nové povinnosti v oblasti sběru a recyklace jejich použitých výrobků. Jednou z hlavních novinek je viditelný příspěvek na recyklaci elektrozařízení.

Nový zákon VUŽ transponuje (přenáší) do právního řádu České republiky novou elektroodpadovou směrnici EU. Tímto se tedy konečně zavádí i u nás instituty, které tu celá léta chyběly a které jistě přispějí k rychlému narovnání prostředí sběru a recyklace elektroodpadu v České republice tak, aby se přiblížilo vyspělým západoevropským zemím.

VIDITELNÝ RECYKLAČNÍ PŘÍSPĚVEK NA ÚČTENCE

Jednou z nejdůležitějších změn – a také asi tou nejviditelnější pro veřejnost – je povinně viditelný příspěvek na recyklaci elektroodpadu. Výrobci a dovozci elektrozařízení mají už několik let povinnost platit za svoje produkty recyklační příspěvky, ze kterých se financuje sběr a recyklace použitých výrobků. Bohužel, řada výrobců se této povinnosti vyhýbá. V odborné

terminologii se označují jako tzv. freerideři – volně přeloženo „ti, co se vezou zadarmo“. Odpad, za který se neodvedou recyklační příspěvky, pak často končí v lepším případě na skládce, v tom horším případě někde v příkopu u cesty nebo v lese.

Aby bylo možné jednoduše tyto neplatíče odhalit, platí nově od 1. 1. 2021 povinnost, že všichni prodejci (tj. obchody, supermarkety, e-shopy atd.) musí při prodeji nových elektrozařízení na účtenkách uvádět výši recyklačního příspěvku, který byl odveden na budoucí recyklaci daných elektrozařízení. Tímto se velmi jednoduše zjistí, za které výrobky byl recyklační příspěvek odveden a za které ne.

Viditelný recyklační příspěvek tedy bude velmi účinným nástrojem v boji proti firmám, které se recyklaci svého odpadu vyhýbají. Studie OECD z roku 2019 (Extended Producer Responsibility and the Impact of Online Sales) uvádí, že na evropský trh je ročně nelegálně umístěno 460 000 tun nových elektrozařízení, aniž by byli výrobci či dovozci těchto zařízení zapojeni do systémů sběru a recyklace elektroodpadu, který z tohoto elektrozařízení následně vznikne.

Vzhledem k tomu, že řada elektrovýrobků v sobě obsahuje velmi nebezpečné látky jako třeba rtuť, olovo nebo freon, tak jde o zcela zásadní problém, který se doposud nedařilo řešit.

Ročně se jen v České republice prodá několik desítek milionů elektrozařízení, kontrolní orgány tak byly doposud přehlcneny kontrolami, které měly zjistit, za jaké výrobky byl recyklační příspěvek odveden a za jaké ne. S novou povinností viditelného příspěvku se tento problém odstraňuje. Vše bude transparentní a jednoduše kontrolovatelné.

Nezanedbatelný význam má toto opatření i v ochraně poctivých výrobců a dovozců před nekalou konkurencí, která neodváděním příspěvku za recyklaci získávala na trhu nefér výhodu a možnost dumpingových cen.

ZA JAKÁ ELEKTROZAŘÍZENÍ SE MUSÍ ODVÁDĚT RECYKLAČNÍ PŘÍSPĚVKY

Recyklační příspěvky se musí odvádět za všechna elektrozařízení, tj. za domácí spotřebiče, světelné zdroje, počítače, mobily, elektrické hračky, nářadí, kotle, bojlerly atd. Prostě vše, co se zapojuje do zásuvky nebo je na baterie. Výjimku mají prakticky pouze jen velké tovární stroje nebo vojenská technika. V boji proti firmám, které odmítají recyklaci, může pomoci i veřejnost. Zákazník si na účtence může velmi snadno ověřit, jestli byl za jeho nákup odveden recyklační příspěvek a zda tedy nebude ohrožením pro

životní prostředí. A pokud tam příspěvek na recyklaci neuvidí, může to nahlásit příslušným orgánům, které zjednájí nápravu.

EVROPA ZAKAZUJE DISKRIMINACI MALÝCH VÝROBCŮ PŘI RECYKLACI

S povinně viditelným příspěvkem souvisí povinnost stanovit stejnou cenu za sběr a recyklaci elektrozařízení pro všechny výrobce účastné v jednom konkrétním kolektivním systému (tj. organizace, ve které se výrobci či dovozci sdružují za účelem plnění svých povinností v oblasti sběru a recyklace svých použitých výrobků) za stejný typ elektrozařízení. Nová evropská elektroodpadová směrnice totiž kategoricky zakazuje cenovou diskriminaci malých a středních výrobců při recyklaci jejich výrobků. Všichni výrobci, bez rozdílů velikosti, tedy musí platit do kolektivního systému stejné finanční příspěvky (za 1 ks nebo 1 kg) určené na sběr a recyklaci elektroodpadu. Novým zákonem je tak zcela jasně zakázán princip „velkoobjemových slev“ pro velké výrobce. Do tohoto záka- zu spadají různé „vratky“ či „marketingové spolupráce“, přes které

se doposud daly velkým výrobcům kompenzovat „objemové slevy“ za sběr a recyklaci jejich elektroodpadu. Napříště půjde o zcela jasný podvod s trestněprávními důsledky, a to jak pro kolektivní systém, tak pro tyto „vybrané“ výrobce. Navíc by neadekvátně nízké příspěvky museli tito výrobci doplatit zpětně do plné výše účtované běžným

výrobcům v daném kolektivním systému. Díky povinně viditelnému příspěvku si bude moci dodržování tohoto opatření zkontrolovat každý.

TRANSPARENTNOST RECYKLAČNÍCH PŘÍSPĚVKŮ

Kolektivní systémy výrobců mají nově povinnost zveřejňovat výši recyklačních příspěvků na svých webových stránkách. Hlavním důvodem je možnost kontroly, zda je tento příspěvek skutečně pro všechny výrobce stejný. Takto si potom jednotliví výrobci mohou snadno zkontrolovat, zda je jejich kolektivní systém nešidí a zda je příspěvek skutečně stejný pro všechny výrobce, tak jak to přikazuje směrnice EU. Ověřit transparentnost dalších kolektivních systémů (tj. zda na svých webových stránkách uvádí výši recyklačních příspěvků) by rovněž mělo být možné na jejich na webových stránkách.

EKOLAMP uvádí výši svých recyklačních příspěvků na webové stránce: www.ekolamp.cz/cz/o-spolecnosti/povinne-zverejnovane-udaje ●

*Petr Číhal
Obchodní ředitel kolektivního
systému EKOLAMP*